

Voorzitter

Eerste Kamer der Staten-Generaal

De heer drs. M. Rutte
Binnenhof 1A
2500 EA Den Haag

Binnenhof 22
postbus 20017
2500 EA Den Haag

telefoon 070-312 92 47
fax 070-312 92 33

e-mail voorzitter@eerstekamer.nl
internet www.eerstekamer.nl

datum 24 oktober 2017

betreft Kabinetsformatie/Leiding van ministeries

ons kenmerk 161732U.ABK/GJH

Geachte heer Rutte,

Nu de kabinetsformatie ten einde loopt, vraag ik, mede op verzoek van het College van Senioren, uw aandacht voor het volgende.

In de media wordt melding gemaakt van het feit dat drie ministeries twee ministers krijgen: Justitie en Veiligheid, Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen, en Volksgezondheid, Welzijn en Sport. Daarnaast krijgt het ministerie van Buitenlandse Zaken naast de minister van Buitenlandse Zaken, evenals in de nu eindigende kabinetsperiode, een minister zonder portefeuille: de minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking.

Staatsrechtelijk is van belang dat duidelijk is welke van de twee ministers op de drie genoemde ministeries belast wordt met de leiding van het ministerie.

In dit verband is het eerste lid van artikel 44 Grondwet van belang dat als volgt luidt:

"Bij koninklijk besluit worden ministeries ingesteld. Zij staan onder leiding van een minister."

Deze tekst - "een minister" - sluit feitelijk uit dat twee ministers tegelijkertijd met de leiding van een en hetzelfde ministerie kunnen worden belast. De regering definieerde de term ministerie destijds, in 1980, als "een onder de directe verantwoordelijkheid van een minister staand onderdeel van de rijkdienst". Ook hier werd dus uitgegaan van één minister die de leiding van een ministerie heeft. Deze gedachte keert voorts terug in bijvoorbeeld artikel 19 van de Comptabiliteitswet 2001, dat spreekt over 'Onze Ministers, ieder met betrekking tot het ministerie met de leiding waarvan hij is befast'. Ook deze tekst gaat ervan uit dat op ieder ministerie één persoon met de leiding is belast. Ook kan worden gewezen op het Besluit regeling functie en verantwoordelijkheid van de secretaris-generaal, dat met betrekking tot de secretaris-generaal rept van 'de aanwijzingen van Onze Minister, belast met de leiding van het ministerie'. Duidelijk moge zijn dat het in strijd is met artikel 44, eerste lid, van de Grondwet formeel twee ministers aan het hoofd te stellen van een ministerie.

datum 24 oktober 2017
ons kenmerk 161732U.ABK/GJH
blad 2

Indien een tweede minister op hetzelfde departement gewenst is, moet gebruik worden gemaakt van het tweede lid van artikel 44 Grondwet, dat bepaalt dat ook ministers kunnen worden benoemd die niet belast zijn met de leiding van een ministerie, de zogenaamde ministers zonder portefeuille.

Graag ga ik ervan uit dat bij de benoeming van de nieuwe ministers duidelijkheid zal worden betracht welke ministers op de genoemde ministeries belast worden met de leiding van het ministerie. Ik verzoek u de Kamer dienaangaande te informeren.

Met vriendelijke groet,

Mr. A. Broekers-Knol